NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v sredo 13. septembra 1854. *List 73.*

Gojzdno drevje saditi je dandanašnji živa potreba.

(Konec.)

Ko si je kmetovavec po taki viži dobrega drevnega semena bil pripravil, naj začne goličave, bregove in puste kraje ž njim posejati. Loti naj se pa tega dela takole:

Na goljave je treba seme sejati podolgoma in vprek, pa kolikor mogoče, jednako; gledé pa na obstoj prihodnjega gojzda, kakoršnega gospodar želí, naj ga seje ali bolj redko, ali bolj gosto.

Potem naj povlači posejani kraj ali z železno brano, ali naj ga prevleče s teškim otepom prav širokih okornih in praskajočih véj ali ternjovcov.

Boljše bi bilo, se vé da, ko bi zemlja, za gojzd namenjena, že prej nekoliko zrahljana bila. Če se to s plugom in brano ne more opraviti, zamogel bi se o poldnevu precej obširen kos ogrebsti z železnimi grabljami, ko bi družina vsa lotila se tega dela.

Po travnatih, mahovitih ali s plevelom in gloto zarašenih krajih ogrebe naj zemlja se le nekoliko z železnimi branami ali grabljami. Gospodar pa zamore tudi pomladi trato odvzdigniti, in, če je suha, na majhne kupe jo spraviti in sožgati, potem pa taki sožgani zemlji pepela primešati, in oboje na odljupljeno goljavo zopet potrositi.

Ako bi hotel kdo na take mesta reží sejati, bila bi taka posetev prav dobro osenčje mladim drevesnim rastlicam. Moralo bi se pa žito jeseni skerbljivo tako žeti, da bi se majhni divjaki ne oškodovali.

Debelejše seme, kakor je želod, kostanj, orehi, bukovo seme in drugo, je nar bolje, če se vtakne ali vsadí, kakor bob in fižol, tako da k večjem pride poldrugi ali dva pavca globoko s šilastim delom v zemljo. Šilasti del mora pa za to na spod položen biti, ker iz njega korenina pridere. Ko bi se tako seme čez 2 pavca globoko v zemljo položilo, bi kalí pod zemljo zaderžane sognjile, preden da bi izpod tleh prirasti mogle.

Ako bi v sledečih poletjih tam pa tam goli kraji postajali, na kterih seme ni kalilo, jih je treba neutegoma posejati vnovič; kajti nič ne zaderžuje ogojzdenja več, kakor če pozneje mladi in stari lés mešoma stojí.

Ker listnato drevje pervih dvajset let vselej močneje poganja, kakor če tisto dalj časa stojí, je veliko koristneje — če se le na derva gleda, — tisto ne preveč starati pustiti, ampak sekanice tako verstiti, da lés vsacih 20 ali 25 let se enkrat poseka, ker po takim se veliko več lesá dobí. Zakaj ne starost, ampak pomnoženje lesa nam mora vodilo biti.

Dobro je tudi, skraj gojzdov laške orehe saditi. Njih drevje raste hitreje od drugega ter varje gojzdno mladičje silnih vetrov in viharjev.

Tako naj ravnajo, ki hočejo umni kmetje biti. Zemlja ne mami nikoli našega upanja. Vse kar ji zaupamo, prevzame ona ljubeznjivo, ter zredí hvaležno v svojem naročju; tudi nam tisto poverne deseterokrat.

Konečno še nekaj. Kdor si hoče v kratkem času obilen gojzd zrediti, naj verh vsega tako drevje sadí, ktero raste hitreje od navadnega. Mnogo verst tacega drevja je še le ni davno k nam prišlo; to raste tako naglo, da že v 18 letih tako odebljá, da se dajo dile iz njega žagati.

Ktero drevje pa te lastnosti ima, in kako ž njim ravnati, bomo povedali v prihodnjem sostavku.

J. Š.

Podúk v živinoreji

v kratkočasni povestici.

(Konec.)

Rajtati znati — mu reče Zgodnek — je perva potreba za kmetovavca, in rajtati ob pravem času to je takrat, kadar ne teče že voda v gerlo. Vol, ljubi moj! stane kmetovavca veliko dražji, kakor navadno ljudjé mislijo. Če, postavim, 8 ali 9 centov težka živina na dan 30 funtov sena ali kake druge klaje tolikšne tečnosti dobiva, ga potrebuje čez leto 110 centov, ako se tudi nastelja na seno prerajta. Če pa vol le 200 dni v letu dela, velja potem takem en delaven dan naj manj 50 do 55 funtov sena ali senéne vrednosti, ali, z drugimi besedami rečeno: vol dobiva ravno 30 krajc. dníne ali lona na dan, če cent sena 1 fl. velja, in postrežba, hlev in hlevsko orodje za postrežbo se mora še pobotati z gnojem.

Tele v pervih 12 tednih zrase vsaki dan blizo poldruzega funta; pervi čas raste bolj, pozneje mánj; zato je prav, da se teleta, ki jih kmetovavec za rejo ne misli obderžati, kmali prodajo. Da si tele izredi mesa 1 funt in pol, potrebuje 10 bokalov mleka. Če pa funt telečjega mesa 12 krajc. velja, bokal mleka pa je po 4 krajc. — kako slabo verže potem izreja telet! Zato tudi gospodarji v tacih krajih, kjer se mleko lahko spečá, ne redijo telet, in imajo prav.

Pri pitanju volov se rajta na dan za vsaki cent (100 funtov), ki ga živa živina vaga, 4 funte in pol sena ali druge klaje tolikšne vrednosti. Iz 100 funtov sena ali druge klaje tolikšne senene vrednosti se naredí okoli 8 funtov mesa in loja. Izžačetka se spita živina na dan za 1 funt, pozneje le za pol funta. Na pol jo spitati verže večidel več dobička kakor popolnoma spitati. Če tudi dobri gnoj pitavne živine poplačuje postrežbo, mora vendar meso poplačati klajo in steljo. Pri pitanju pa se cent sena pri nas malokterikrat dražji spečá kakor po 36 do 48 krajc.; pri srednjih volih smemo rêči, da vendar po 1 fl. ali tudi 1 fl. 18 kr. Od 100 funtov žive teže se rajtate 2 tretjini ali 60 do

66 funtov mesarske teže; od teh funtov jih pa pride 5 do 6 na loj.

Če 8 centov težka krava 3 funte sena za vsacih 100 funtov svoje teže potrebuje, tedaj 24 funtov sena na dan, se bo, ker namesti sena 4krat toliko zelene klaje potrebuje, to je, 96 funtov na dan, tudi lahko izrajtalo, koliko je bo za celi čas, ko se ji zeleno poklada, to je, za 5 poletnih mescov potrebovala.

Kako dolgo se dá živina na paši dobro izderžati, se na to vižo lahko prerajta. Kdor ne vé, koliko živina na dan klaje potrebuje, in kdor ne prevdari: ali je živina tudi toliko na paši dobila, tak gospodar ne zasluži imena dobrega gospodarja, in da ga res ne zasluži, poglej le njegovo, ali pa, Martinovec! tudi — svojo živino. Ne misli, da sem ti le eno neresnično povedal: vse je pri piki tako. Če pa ne verjameš, ti ni pomagati!

Martinovec z ozirom na svoj hlev in revni stan živine vès prepričan, da je Zgodnek resnico govoril, je terdno sklenil vprihodnjič pri svoji živini dobro — rajtati.

Potovanje po znanstvinih okrajnah.

Pervi spoznavec soparne močí za norca spoznan.

V pismih slavne Marione de Lorme, ki so prišle pred 210 leti na dan, se bere, da bistroumnega moža, ki je pervi tisto moč spoznal, ktera dan današnji po železnicah vozove in po morjih barke goni, so za norca imeli in ga celó v norišnico zaperli; — tako nemogoče se jim je takrat to zdelo, kar dandanašnji že skor vsak otrok vé! Čujmo, kaj omenjena Marion de Lorme o tem piše:

„Obiskala sva z angleškim lordom Worcestrom norišnico v Bicêtru; jez bolj mertva kot živa od strahú se deržim svojega spremljevavca, ko greva čez dvor norišnice. Kar zakričí v nekem z železnimi koli prepaženem kotu en človek strašnega obraza s hripavim glasom za nama: „Jez nisem norec, jez res nisem norec! Jez sem nekaj znajdel, kar bi deželo, ki bi to znajdbo sprejela, obogatelo?“ To slišati, vprašam moža, ki naju je spremljal: „Kaj pa je iznajdel ta mož?“ „Nič nič tacega — mi odgovorí — čudili bi se, če bi Vam povedal, kaj temu nesrečnemu človeku po možganih blodi noč in dan: neumna misel mu roji neprenehoma po glavi, da sopuh vrele vode ima neznano moč v sebi!“

Tudi meni se je to smešno zdelo.

„Ta človek — govorí norišnice čuvaj dalje — se kliče Salomon de Caus, in je pred 4 leti iz Normandije prišel v Pariz, da bi kralju podal spis, v kterem je razložil, kakošno čudno moč ima njegova znajdba. Kvasil je, da z vodenim sopúhom bi se dale barke goniti, vozovi peljati in mnoge druge stvarí tirati. Tudi kardinalu in tadajnemu pervemu ministru Richelieu je izročil ta mož rokopis svoje znajdbe. Ta pa norega Normanca še poslušati ni hotel. On pa se ne dá odverniti, in kjer koli je mogel ministra srečati, mu je silil svojo čudovito znajdbo. Minister misleč, da je ta človek nor, ker s tako silo zmiraj eno trobi, da se mu ubraniti ne more, ga dá v norišnico v Bicêtru zapreti, kjer je sedaj že tretje leto, in vsakega ptujega, kdor tù sèm pride, z vpitjem nadležje: „da ni nor, ampak da je nekaj veliko vrednega iznajdel“. Bukve, ki jih je v tem spisal, imam jez shranjene“ — je pristavil čuvaj.

Lord Worcester, kteremu ni besedica od tega pogovora ušla, se vès zamisli in poslednjič prosi čuvaja, naj mu pokaže tisti rokopis. Prebravši nekoliko strani, reče lord: „Ta mož ni norec! Pri nas na Angleškem ga bi bili bogato obdarovali — ne pa zaperli. Dajte mi k njemu iti!“

Čuvaj mu odprè celico, kjer je bil Salomon de Caus zapert; in ga pustí k njemu.

Čez nekoliko časa pride žalosten in vès zamišljen vùn. „Res, da je zdej nor — nam reče lord — pa kdo bi ne obnorel, če, v zahvalo imenitne znajdbe, ga zapró med norce? Vi ste ga naredili norega! Ko ste ga zaperli v norišnico, ste umorili naj bistrejšo glavo in v nesrečo pahnili človeka, ki je zaslužil kraljevo krono!“

Temu važnemu popisu pristavimo še, da Salomon de Caus je v svojih mlajših letih nekoliko časa pri kurknezu Pfalškem v Heidelbergu bil, ker je posebno vednost v arhitektoničnem risanji imel; če je knez kaj zidal ali kakošen vert napravil, vselej se je poprej posvetoval ž njim.

In kakošen žalosten konec je mogel vzeti mož, ki ga je svet za norca zaperl, ker je ponujal znajdbo, ki je zdaj tolika dobrota. Tako je na svetu!

Popis nekterih krajev iz sedanje vojske.

Krim ali Krimea.

(Dalje.)

Če obhodimo Krim krog in krog in vidimo ta polotok tako plitev tam, kjer se stika s suho zemljo, moramo poterditi, kar so že Herodot, Strabon in Plini terdili, da je Krim (Tauria) nekdaj popolnoma otok bil. Zdaj je ta zemeljna ožina vhod na Krim, in res nehajamo širok graben ali prekop (Taphros) z nasipom, ki seže od desne na levo od enega morja do druzega, in na tem nasipu kamnitne vrata. Kadej je utegnil tak graben braniti mesta na polotoku, ali sedaj tega ne more, še manj tista mala terdnjavica Orkagi blizo vasí, ki se zove Perekop. Dolgoruki je leta 1771 z naskokom vzel to sotesko; 50.000 Tatarov in 7000 Turkov je deloma mertvih obležalo, deloma pa vjetih bilo; le kan jo je odnesel po morji v Carigrad. Perekop je sicer vas z edino pa dolgo ulico, na obeh straneh z niskimi hišami in 900 stanovavci, pa ta kraj je imeniten za krimsko kupčijo, posebno za sol, ki jo naberajo iz bližnjih morjá in jezer, in jo od tod na vozéh, v ktere dromedare vpregajo, v notrajne kraje Rusovskega vozijo. Blizo od Perekopa proti jugi leží terg Armiansk ali Novi Bazars 1000 stanovavci.

Na daljnem primorji, ki se proti jugo-zahodu 16 milj deleč poleg mertvega morja noter do morskega svetilnika na Tarkanu vleče, so le malovažni krají.

Veliko važniši in z mnogimi lukami (barkostajami) previdenо je pa zahodno primorje. Globočina morja znaša do berda Eupatorskega 5 do 6 sežnjev. Tù leží pervo važniše mesto Eupatoria, ali prav za prav po tatarskem imenu Kozlov. Le vlada Kozlov imenuje Eupatorio po tistem kraji, ki ga je vojskini poveljnik Mitridat Eupator v brambo zoper Skite sozidal; verjetno pa je, da ta kraj je nižje doli bil, tam, kjer je nekdaj Intermac bil. Kozlov je bilo ob času tatarskega gospodstva imenitno mesto, ker mnogo razvalin še zdej spričuje, da ta kraj je mogel kadaj premožen biti, — al ko sta se začela Sevastopolj in Odesa vzdigovati, je Kozlov pojemati začel toliko bolj, kjer je zračje zavolj bližnjih solnih jezer zlo nezdravo. Pri vsem tem je Kozlov vendar še okrožno mesto z 12 800 stanovavci, luka njegova ima peščeno zemljo in tedaj je včasih nevarna; velike barke zamorejo le precej deleč od tod ostajati. Kupčija je pri vsem tem dosti živa in bi še bolj bila, ako bi barke ne morale popred, preden v Kozlovo (Eupatorijno) luko smejo, v Teodozii kontumacije prestati. Na zahodni strani Eupatorie so velike jezera; 2 milji od Eupatorie je solne jezero Sak z zdravilnimi mlakužnimi toplicami, kamor bolniki radi zahajajo. Po visočini primorja odtod naprej pelje cesta, na kteri se zdaj iz morja

pogostoma kozaki zagledajo, ki menda pazijo na sovražne barke, da vidijo: ali se bližajo ali ne, in to naznanjajo v Sevastopolj.

Sevastopolj je kraj, kamor se zdej očí vsega sveta obračajo, in je vsak radoveden: jeli bo ta težavna in draga terdnjava v stanu, se ubraniti napadu. Kjer je zdej Sevastopolj, je bil nekdaj tatarski kraj Ahliar. V letu 1786 je ukazala cesarica Katarina II. uterditi ta kraj, ki mu je dala ime Sevastopolj (to je, mesto Sevastosa, — imé Sevastos pomeni to, kar Augustus ali Svitli); enako ime je že poprej imelo več krajev v Kolhi, Cicilii in Armenii, ki jih je Pompej Véliki sozidal.

Sedanji Sevastopolj leží na južni strani nekega čez miljo dolgega zalíva na skalovji, ki je čez 240 čevljev visoko, — Sevastopolju nasproti ležeči breg pa je že višji in stermejši. Na to vižo je mesto tako v zatičini skrito, da se od nobene straní ne vidi nič od njega, še naj višji konci barkinih jamborov ne. Spred na zemeljnem koncu leží v letu 1787 od cesarice Katarine II. sozidana hiša, za to hišo stojí admiralno poslopje, orožnica in hiša opravništva — dalje gori se pride še le v mesto. Luka sevastopoljska obstojí iz poglavnega zatoka, ki vznotraj do iztoka Černaje Rečke ožja prihaja; vhod v luko, izzačetka še 10 do 11 sežnjev globok, prihaja zmiraj plitvisi tako, da je pri vasi Ahliaru le 3 sežnje globok; voda v luki nima ne skalovja ne posebnih globín; le pri Severni Kozi je majhna skaljíca. Berž spred pri vhodu stojite dve močne baterii, ki z zemeljne končine molite svoje ognjene žrela v luko, — vse druge baterije so bolj znotraj na glavnem zatoku. Na izhodnji strani mesta je še bolj noter postaja za ladije vsake sorte, in verh vsega tega je mala luka, v kteri barke brez jader varno stojé. Na veliko veliko druzih krajih sem ter tje je postavljeno na terdnjavah mnogo baterij.

Po vsi luki piše naj raji merzli podsončnek, ki pa na večer odjenja drugim vetrovom suhe zemlje. Naj večja nadloga brodovju je ladijni červ (teredo navalis), ki pregloje čisto vse barke, ki niso okovane s kotlovino (bakrom). Pravijo, da ta merčes se je še le v poznejih letih iz Indije tù vgnjezdil, ker starodavni pisatelji Strabo, Plini in drugi, ki so v svojih popisih zlo natanjčni bili, nič ne omenijo od tega červa.

Kratkočasno berílo.

Zajterk.

(Konec.)

V sobo k tovaršema nazaj dospevši oficir ne najde od obljubljene kave še nobenega sledú, dasiravno je bilo pol ure že skoraj preteklo in se našim gostom čas približaval, odriniti od tod. Na urnost svojih konjičev se zanašaje vendar še nekoliko posedijo, tolikoveč, ker jih je mlinarica v njih mislih poterdovala, da kava mora vsaki čas gotova biti.

Neizrekljivo krasno okolico ogledovat, stopi zdaj častnik M. k odpertemu oknu, — al kaj zagleda na dvorišču? Bled kakor pražna ruta se oberne po sobi, kričaje: „tovarša! izdani smo, — glejta! kaj kaj se na dvorišču godí“. Doli je bilo vse polno kmetov, oboroženih s puškami, vilami in kosami, žugajočih s pestmí proti odpertemu oknu. V sredi med njimi se je sukal — mlinar; al ne potolažiti je skušal on razserdeno množico, ampak kakor mogočen zapovednik je delil izdajavec tù svojé povelja. — Pač so zdaj spoznali svojo nepremišljenost, da na ptuji zemlji, kjer je zastran še vedne vdanosti do Napoleona ptujo armado, ki je Francosko le s svojo veliko močjo v berzdah deržala, vse pisano gledalo, so se tako dalječ oddaljili od svojega polka, al to premišljevati je bilo zdaj prepozno. Treba je bilo kaj druzega duhtati, ker dober svèt je bil drag.

Hinavska prijaznost in izdajstvo mlinarja jih strašno razserdi; vedili so scer, da proti toliki množici se braniti in uiti, je cló nemogoče; al terdno sklenejo, pustiti življenje svoje le po naj dražeji ceni in braniti ga do zadnje kaplje kervi. Urno pripašejo svoje odpasane ostre sablice, in tako hočejo pričakati napada. Al pripravni čas za to se še ni bil približal. Mlinarica, ki je začudeno pogledovala, kaj se godí, in kakor se je čutilo, od unanje nevihte nič vedila ni, je bila še v sobi. Njo z detetom vunkaj dobiti, je bila zdaj glavna skerb mlinarja, toraj z nekim peklenskim posmehovanjem stopi med vrata, pomigajoč ji s perstom k sebi. „Ne za stopaj se ne bo ganila žena tvoja od nas!“ zagromí s potegnjeno sabljo pred mlinarja stopivši častnik D., „vedi, gerdi izdajavec, da življenje žene tvoje in otroka tvojega je privezano na življenje naše, in popred kakor se nam en las izpuli, boš vidil obadva merliča pred seboj. Ako ne odpraviš urno urno zbrane derhali od tod, in nam ne dopelješ nasedljanih konj pred vežne vrata, si ti sam v malo trenutkih umorivec lastne žene in otroka“. — Kakor strelja iz jasnega obnebja presunejo mlinarja gromeče besede te. Morebiti bi si bil še kaj spremišljeval, al pri poslednjih besedah tudi njegova tovarša potegneta sablji. Oficir M. vzame trepajoči mlinarici otroka iz naročja, in P. se tesno vstopi k nji, ktera straha vsa plaha kar besedice ziniti ne more“. Urno dopolni moje povelje“, zagromí še enkrat D. nad mlinarjem, ki zdaj skerbno vrata izbe za sabo zaklene, in se vès plašan in bled zmuza po stopnicah na dvorišče k razserdeni množici, ki je enako kervoločnim volkovom čakala smertnega plena. —

Vès prepaden straha stopi mlinar med množico, in jo prelepo začne pogovarjati in tolažiti, razjasnujoč ji, kaka nevarnost pretí njegovi ženi in njegovemu otroku. Al kmetje vsi serditi začnó z zobmí škripati in preklinjati, in če bi ne bila mlinarja vsa sosesčina tako obrajtala, bi bil pred ko ne mogel z ženo in otrokom vred žalostno smert storiti. Terpelo je še tako precej dolgo, preden je z raznimi obljubami očistil mlinar dvorišče razserdenih gostov.

Zdaj gresta na njegovo povelje dva čversta hlapca na stražo pred dvoriščine vrata, tretji pak pripelje nasedljane konje pred vežo. — Vès trepeči gre mlinar zdaj to vojakom naznaniti. Oficir D., gledajoč skoz okno izpolnovanje svojega povelja, in vidši, da je vse v redu, gré zdaj z mlinarjem pervi, — oficir M. z otrokom v naročji v sredi, in oficir P. z mlinarico poslednje: vsi trije gole sablje v rokah, po stopnicah na dvorišče. Tù se vsede D. narpoprej na konja in reče mlinarju: „ker je naše življenje morebiti še vedno v nevarnosti, nas bosta en čas spremila ti in tvoje dete“ — in pri tih besedah migne svojemu tovaršu, da mu otroka na konja podá. „Tam, kjer se pot z veliko cesto sklepa, dobiš zopet svojega otroka nazaj“ — reče dalje častnik D. — vendar glej, da urno za nami stopaš, ker polagoma laziti nam čas ne dopušča“. Pri tih besedah se še una dva oficirja na konja vsedeta. Milo zdaj mlinarica zajoka. „Ne jokaj se, kmalo boš dete svoje zopet vidila“, reče eden vojakov — in ni jih bilo več na dvorišču.

Straha poln je koračil mlinar za urno jahajočimi častniki, tolikoveč, ker je od deleč nove trume kmetov vidil se bližati; vendar srečno do ceste dospejo, kjer vsemu vpehanemu mlinarju oficir otroka podá z besedami: „Sprejmi svojega otroka, in kadar doraste, uči ga bolj gostoljubnega in resničnega biti, kakor si sam!“

Urno zdaj konje spodbodejo in zdirjajo po cesti. V bližnjem gojzdu so jim sicer ene kroglice žvižgale okoli ušes, ktere so v germovju poleg ceste skriti kmetje, kakor k slovesu, za njimi pošiljali, al srečno so odšli tudi ti nevarnosti in vsi vpehani dotekli polk, ko se je

ravno na postaji vstopal v red in so bobnarji ropotali k molitvi. Če še nikoli, jim je danes šla molitev gotovo iz serca, — al od njih dogodbe očitno govoriti, se jim ni zdelo varno. Čez dolgo potem še le se je zvedilo v polku, kako je bil tem trem gostom napravil francoski mlinar „zajterk“. Jos. Levičnik.

Novičar iz austrianskih krajev.

Iz Vodic na Gorenskem. Povejte svetu, drage Novice! ki že od nekdaj se verlo poganjate za domače šole, da tudi Vodičani nismo več zadnji na Krajnskem. Šola, ktero sta g. Mihael Peternel, bivši, in g. Jožef Marešič, sedanji kaplan v Vodicah privatno učila, je po velikem trudu gosp. fajmoštra Valentina Bergant-a lani v javno ljudsko šolo se prerodila, za ktero je bil po višji šolski oblasti gosp. Janez Epih učitelj postavljen.

Le eno leto terpí javna šola v Vodicah, — pa kako veselo že razcvetuje! Pri očitni skušnji pervega šolskega leta so učenci in učenke keršanski nauk, zgodbe sv. pisma in sv. evangeli tako mično in brihtno razlagali, da se je očitno vidilo, da gosp. katehet Marešič so otrokom verske in djanske resnice božje v glavo in serce lepo vtisnili. Pa tudi brali so otroci tako gladko, in računili iz glave in na tabli tako urno, da so vsi poslušavci prav zadovoljni bili, ki so tudi lepopisje z veseljem ogledovali. Ako g. učitelj v svoji pridnosti, česar ne dvomimo, tako stanoviten ostane kakor je bil dosihmal, bo naša šola veliko dobrega sadú rodila celi fari.

Omeniti moram še nekoliko sadjoreje. Verli gosp. katehet so otroke prav lepo napeljali na potrebo žlahnenja sadnih drevés, in otroci so dokazali, ker po grehu pervih staršev zemlja le ternje rodí, da se mora pridno obdelovati in drevje žlahniti, ako hočemo dobrega sadja uživati. Tudi je prav lepo skazano bilo, da ne smemo sadja krasti, ker Adam je prepovedani sad jedel in zato z Evo vred iz raja pahnjen bil. Naj vsak po kmetih skerbí, da mu bo lastni vert obilo dobrega sadja rodil, in tatvine bo večidel konec.

Pošljem Vam poslednjič še pesmico, ktero so gosp. katehet zložili, in otročiči, veseli da morejo v šolo hoditi, med drugimi pesmicami prav mično popevali. Glasí se takole:

Ni ga veselja za moje serce,
Ko da spolnile se moje želje:
V šolo smem hodit' se pridno učit,
Zboljšati serce in pamet modrit'.
Hvala Bogu za šolski poduk!

V šoli učim se spoznati Boga,
Molit' ga, ljubit' iz cel'ga serca;
V šoli učim se pobožno živet',
S čednim življenjem nebesa odpret'.
Hvala Bogu za šolski poduk!

V šoli izurjen prebrisan bom kmet,
Moder bom sebi in drugim dal svet;
Dober, koristen čem bit' deržavljan,
Bogu, cesarju do smerti udan.
Hvala Bogu za šolski poduk!

Dobro bom pisal, zastopno vse bral,
Rajtat' goljufa noben'ga se bal,
Službo bo zgubil zvit koten pisač,
Živež si služit' bo mogel drugač.

Bratec predragi! le v šolo z menoj,
Majhnega truda nikar se ne boj!
Bog pa poverni vsim kmetom z Vodic
Šolske vse stroške po mili desnic':
Hvala Bogu za šolski poduk! Vodičan.

Iz Ljubljane. Od mnozih strani nam dohajajo žalostne naznanila, da je preteklo nedeljo in pondeljk slana na ajdi po več krajih Krajnskega naredila grozno škodo, ki je toliko huja, ker ajda je kruh kmetov. Čeravno ni snega po gorah in tudi suša velika, je hud sever tak mraz napravil, da je ponoči in zjutraj zeblo človeka kakor pozimi. Tudi medú so poprej čbele celó malo nabrale.

Novičar iz mnogih krajev.

Po zadnjem izkazku dunajske banke je imela konec pretečenega mesca sreberne gotovine 44 milionov 252.057 fl., bankovcev je bilo za 324 milionov 666.185 fl. med ljudstvom. — Kolera po Laškem večidel odjenjuje. V Milani je od 1. tega mesca le 9 oseb zbolelo, 5 pa umerlo. — V Gylafalvi v marmaroškem komitatu na Ogerskem se je spet goveja kuga prikazala. — Naj novejše novice iz rusovsko-turškega bojišča je prinesel telegraf v Teržaškem časniku téle: Rusi so 1. dan t. m. Galač in Brajlo do zadnjega moža zapustili. Po Donavi je vožnja prosta. Austrianska armada je 6. t. m. v Bukurešt primarširala in slovesno sprejeta bila. Iz Varne je 80.000 vojakov zedinjene armade z veliko slavo odjadralo proti Krimu. Čerkeska, 20.000 mož močna armada, je pod poveljništvom Šamyla v Georgii Ruse premagala. — Francoski vojskovodja na izhodnjem morji Baraguay d'Hilliers je 4. dan t. m. pri Ledsundu zapustil brodovje in gré na Francosko nazaj, kamor se bojo tudi francoske barke s svojo armado perve dni prihodnjega mesca vernile, ker zavolj bližnje zime bo za letos na tem morji konec vojske. Tudi angleške barke bojo tako storile. Čeravno časnik „Times“ zagotovlja, da po 135letnih skušnjah Neva še le 10. novembra zamerzne, jo bo admiral Napier vendar že kmalo domú odrinil in za drugo leto odložil, kar je prehitro za letos obetal. Ker se bo tedaj kmalo izhodno morje spraznilo, in tudi rusovska armada maršira čez Prut, ostaneta zdej le Sevastopolj in Odesa, kamor so vse očí obernjene, kaj se bo zgodilo. Francoska armada, ki je za kolero toliko vojakov v Bulgarii in Dobruči zgubila (edíni Canrobertov oddelk je zgubil 4000 mož), je bila že tako nejevoljna zoper svoje poveljnike, da bi se bila kmali spuntala, ako bi ne bila odrinila na vojsko proti Krimu. V Sevastopolji je navadna močna posadka; zraven te pa je v bližnjem taborišču še 60.000 vojakov; knez Menčikov sam oskerbuje vse priprave za brambo. Tudi v Odesi se Rusi spet bojé novega napada, ker že več časa švigajo angleško-francoske barke okoli. — V Karii (na južno-zahodnem koncu male Azije) so se Zajbeki (Turki stare korenine) spuntali in svojega pašata zapodili strašno divjajoči. — V Španii imata Espartero in O'Donel še zmiraj veliko opraviti, da zatirujeta nove vstajne poskušnje. Glava republikanske stranke je Orense, marquis de Albaida, mož izverstne govornosti in velicega premoženja, ki bo dal vladi še veliko opraviti. Ko je jelo ljudstvo govoriti, da Espartero in O'Donel ne deržita več skupej, je Espartero odgovoril: „meč iz Luchane in meč iz Lucene sta le en meč; naji serci ste le eno serce, in naji edini cíl in konec je blagor domovíne!“

Stan kursa na Dunaji 11. septembra 1854.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	85 3/8	fl.	
	4 1/2 „	74 1/4	„	
	4 „	66	„	
	3 „	51 1/2	„	
	2 1/2 „	41 1/2	„	
Oblig. 5% od leta 1851 B		95	„	
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		77	„	
Zajemi od leta 1834 . .		223	„	
„ „ 1839 . .		133 1/4	„	
„ „ 1854 . .		96 3/8	„	

Esterhaz. srečke po 40 fl.	85 1/8	fl.
Windišgrac. „ „ 20 „	29 1/4	„
Waldštein. „ „ 20 „	29	„
Keglevičeve „ „ 10 „	10 1/8	„
Cesarski cekini	5 fl. 30	
Napoleondor (20 frankov)	9 fl. 27	
Suverendor	16 fl. 5	
Pruski Fridrihsdor . . .	9 fl. 50	
Nadavk (agio) srebra: na 100 fl.	18 3/4	fl.

Loterijne srečke:

na Dunaju / v Gradcu } 6. septembra 1854: 50. 38. 14. 57. 67. / 28. 57. 36. 64. 84.

Prihodnje srečkanje bo na Dunaju in v Gradcu 16. septembra 1854.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*